

Scenariusz lekcji języka polskiego w klasie 7-8 z wykorzystaniem TIK

Temat lekcji: Treść i zakres znaczeniowy wyrazów

Szczegółowe treści kształcenia z podstawy programowej:

- Rozróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu (VII i VIII, II.2.6);
- Wykonuje przekształcenia na tekście cudzym, w tym skraca, streszcza, rozbudowuje i parafrazuje (VII i VIII, III.2.2).

Cel lekcji w języku ucznia:

Rozumiem, czym jest treść i zakres wyrazu, wyjaśniam różnice pomiędzy nimi, wskazuję zależności między nimi.

Osiągnięcia ucznia po lekcji – „nacobezu”:

- znam pojęcie treść i zakres znaczeniowy wyrazu;
- rozumiem, czym jest treść i zakres znaczeniowy wyrazu oraz różnicę między nimi, potrafię to wyjaśnić;
- umiem uporządkować wyrazy w kolejności od najwęższego do najszerszego zakresu znaczeniowego i odwrotnie;
- potrafię przedstawić te zależności na rysunku;
- potrafię zastąpić szereg wyrazów o podobnej treści wyrazem o szerszym zasięgu;

Tok lekcji:

ZAANGAŻOWANIE:

Uczniowie mają za zadanie przedstawić za pomocą zbiorów następujące wyrazy/pojęcia: dres, odzież sportowa, ubrania. Zbiory rysują w swoich notesach zajęć (narzędzie Teams).

Następnie uzasadniają wykonanie zadania.

BADANIE:

Uczniowie słuchają krótkiego wykładu nauczyciela i porównują z nim swoje wnioski.

Prezentacja do wykładu:

<https://view.genial.ly/5f84c8aca70c7d0d04025eab/presentation-treść-i-zakres-wyrazu-kl-8>.

Następnie uczniowie wykonują test w formie gry w aplikacji wordwall sprawdzający stopień zrozumienia wykładu: <https://wordwall.net/pl/resource/9889676/zakres-i-tre%C5%9B%C4%87-wyrazu>.

PRZEKSZTAŁCANIE I PREZENTACJA:

Uczniowie wykonują zadania umieszczone w notesie zajęć (do notesu mają również wklejone najważniejsze informacje dotyczące treści i zakresu wyrazów):

TREŚĆ WYRAZU jest tym, co ten wyraz oznacza, ogółem elementów, na które dane słowo wskazuje.

ZAKRES WYRAZU obejmuje wszystkie przedmioty, które można nazwać danym słowem.

Między treścią wyrazu a jego zakresem zachodzi ścisły związek. **Im bogatsza treść wyrazu, tym węższy jego zakres. I odwrotnie - im uboższa treść słowa, tym szerszy jego zakres.**

Zadania:

1. W podanych szeregach podkreśl wyraz o najbogatszej treści.
  - roślina, klon, drzewo
  - maszyna, urządzenie, wyciskarka
  - laryngolog, lekarz, człowiek
  - istota, ssak, kot
  - zwierzę, jamnik, pies
  - ubranie, spodnie, dżinsy
2. Wstaw w wyznaczone miejsca wyrazy o bogatszej treści znaczeniowej od pierwszego, ale uboższej od ostatniego.

miejsce		Warszawa
książka		"Balladyna"
artysta		Mickiewicz
film		"Kevin sam w domu"

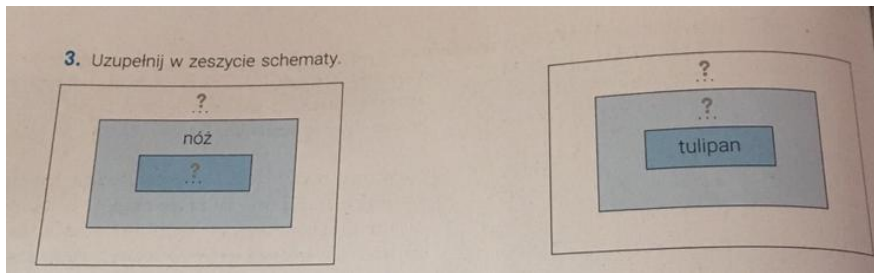
3. Ponumeruj wyrazy w podanych szeregach od 1-3. Zaczynij od słów o najszerszym zakresie znaczeniowym, a zakończ na tych o najwęższym zakresie.

jabłko	owoc	papierówka
sportowiec	napastnik	piłkarz
serniki	wypieki	ciasta
człowiek	nastolatka	młodzież

4. Zapisz wyrazy lub sformułowania, które obejmą swoim zakresem znaczeniowym poszczególne szeregi.

	twaróg, mleko, ser
	tygodnik, miesięcznik, kwartalnik
	łyżka, nóż, widelec
	cukierek, baton, czekolada
	charakterystyka, rozprawka, opowiadanie
	długopis, pióro, ołówek

5. Uzupełnij schematy.

6. Skróć podany tekst, zastępując szeregi wyrazów zbliżonych znaczeniowo wyrazami o szerokim zakresie znaczeniowym.

Po historii, biologii, geografii, plastyce i muzyce Kasia postanowiła pójść na samotny spacer. Musiała odreagować złość, żal i rozczarowanie. Przeszła obok Joli, Moniki i Amelii. Nie była w stanie wymówić ani "Cześć!", "Hej!" czy "Siema!" Nawet nie zauważyła, kiedy minęła pobliskie: piekarnię, cukiernię i księgarnię.

Wreszcie weszła do parku. Przez kilkanaście minut nerwowo dreptała alejkami. W końcu usiadła na ławeczce i zaczęła przyglądać się drzewom, krzewom i kwiatom. Kontakt z naturą przyniósł jej upragniony spokój.

REFLEKSJA:

Uczniowie wykonują krótki test na platformie quizz:

<https://quizizz.com/admin/quiz/605b59a230a04500209a7cd7/tre%C5%9B%C4%87-i-zakres-wyrazu>

Na koniec każdy uczeń dokonuje samooceny, wpisując przy kryteriach sukcesu do lekcji + lub -.